

**Holland Dexter classificatieprogramma
Definitief
Uitgave mei 2010
Versie 2.0**

**Lineaire beschrijving van eigenschappen
voor classificatie
van Dexter koeien**

**Holland Dexter stamboek
Bleeksestraat 2
7031 EL Wehl**

www.hollanddexter.nl

Voorwoord

Voor u ligt het aangepaste Holland Dexter classificatieprogramma 2010, versie 2.0. Dit is een wijziging op de eerder vastgestelde versie 1.3 in mei 2009. Na het vaststellen van het eerste protocol in de Algemene Ledenvergadering van mei 2009, zijn er een aantal keuringen uitgevoerd. Na afloop heeft er een evaluatie plaatsgevonden en is getracht het systeem verder te optimaliseren.

Belangrijkste wijzigingen zijn dat het systeem nu eerst voorziet in het constateren van de te scoren kenmerken en vervolgens gaat waarden. Kenmerken waar geen/nauwelijks spreiding voorkomt, zijn weggelaten omdat dit niet bijdraagt aan de vergelijking van dieren. Voor stieren is het onderdeel "voortplantingssysteem" weggelaten. Alleen afwijkingen worden genoteerd. Ook het onderdeel lichaamconditiescore is weggelaten.

De basis van dit protocol is ontleend van de ADCA (American Dexter Cattle Association), die dit reeds een paar jaar gebruikt. Van de ADCA (Patti Adams), is per mail toestemming verzocht en gekregen om het document als basis te mogen gebruiken. Door het bestuur is het document vertaald en aangepast voor de Nederlandse situatie.

Wij als bestuur hopen dat u als enthousiaste fokker uw dieren laat keuren zodat er geleidelijk een beeld ontstaat van de kwaliteit van de Dexters binnen de vereniging. Wij denken dat door het keuren van dieren de fokkerij een positieve impuls zal krijgen.

Namens het bestuur wens ik u veel leesplezier.

Albert Slagter
Voorzitter Holland Dexter

Vaststelling in de Algemene ledenvergadering van 17 april 2010

Op 17 april 2010 is versie 2.0 besproken in de Algemene ledenvergadering.

Er zijn geen wijzigingen aangebracht.

Het bestuur

Holland Dexter classificatie programma

De primaire doelstelling van de vereniging Holland Dexter is te voorzien in een standaard voor foktypische eigenschappen voor het Dexterras, dat fungeert als een nuttige en begrijpelijke handleiding voor Dexterfokkers en eigenaren.

Het Holland Dexter Classificatie Programma bestaat uit de volgende delen:

- Inleiding tot het Holland Dexter classificatie programma;
- Rasstandaard Dexter rund
- Voorbeelden (foto's) van uitstekende dieren
- Lineaire beschrijving onderbalk kenmerken
- Waardering bovenbalk kenmerken
- Holland Dexter keuringsformulier.

Inleiding tot het Holland Dexter classificatie programma

In beginsel is classificatie een evaluatie van exterieurkenmerken bij levende dieren waarbij sterke en zwakke punten, met de nadruk gelegd op de gebieden die van invloed zijn op de functionaliteit, duurzaamheid en het vermogen om te produceren, in kaart worden gebracht. Lineaire classificatie is een vee-evaluatie systeem dat wordt gebruikt in de hele wereld en algemeen aanvaard als de meest nauwkeurige methode van functionele beoordeling voor vee. Lineaire beschrijving van eigenschappen vormen de basis van alle moderne classificatiesystemen. De lineaire indeling is gebaseerd op de metingen en waarnemingen van de afzonderlijke eigenschappen door een ervaren keurmeester. Deze eigenschappen worden individueel beoordeeld, binnen een scoresysteem dat betrekking heeft op de natuurlijke variatie. Variatie binnen de eigenschappen is meetbaar of waarneembaar en een lineaire schaal registreert de mate van variatie. De lineaire puntenschaal varieert van 1 tot 9 en heeft betrekking op de constatering / waarneming. Het gemiddelde van de totale populatie zal voor alle eigenschappen rond de 5 liggen.

De optimum puntenscore is voor iedere eigenschap bepaald. Voor sommige eigenschappen ligt het optimum rond het gemiddelde (5) voor andere eigenschappen is een zo hoog mogelijke score (9) wenselijk. Het optimum is bij elke eigenschap aangegeven met geel, onder vermelding van "ideaal voor ras".

De lineair beschreven eigenschappen noemen we onderbalk kenmerken. Dit betreft dus een constatering, waarbij *geen* rekening gehouden wordt met lactatiestadium, aantal kalveren of leeftijd!

Na de *constatering* van de onderbalk kenmerken volgt een *waardering* van de bovenbalk kenmerken. Deze waardering betreft de onderdelen BOUW, TYPE en BEENWERK. Voor koeien wordt eveneens een waardering voor de UIER gegeven. Bij deze waardering wordt aan de hand van geconstateerde eigenschappen een puntenscore per bovenbalkkenmerk gegeven. Hierbij wordt *wel* rekening gehouden met de leeftijd, het lactatiestadium en het aantal kalveren dat een koe gehad heeft. Ook worden de verhoudingen tussen de verschillende eigenschappen meegenomen in de puntenscore.

Voor vaarzen ligt deze puntenscore tussen de 71 en 89, met een gemiddelde van 80.

Op basis van onderstaande weging wordt vervolgens het Algemeen Voorkomen (AV) berekend. De keurmeester mag de eindscore AV met 2 punten naar boven of beneden bijstellen.

BOUW koeien (25%), stieren (30%)

TYPE koeien (35%), stieren (40%)

UIER Koeien (15%)

BEENWERK koeien(25%), stieren (30%)

De puntenscore van de bovenbalk laat zich als volgt omschrijven:

Excellent - Dieren die 90 t/m 94 punten scoren. Dit zijn dieren die uitstekende vertegenwoordigers van het Dexter ras zijn. Om 95 punten of hoger te scoren, moet een dier worden aangemeld voor een speciale commissie van drie vertegenwoordigers van het Holland Dexter stamboek.

Zeer Goed - Dieren die 85 t/m 89 punten scoren. Deze dieren zijn ruim boven het gemiddelde.

Goed Dieren die 80 t/m 84 punten scoren. Dit zijn dieren die boven het gemiddelde scoren met een paar opmerkingen over eigenschappen.

Voldoende - Dieren die 75 t/m 79 punten scoren. Dit zijn gemiddelde dieren die onder het gemiddelde scoren en verbetering behoeven in verschillende eigenschappen.

Onvoldoende - Dieren die 65 t/m 74 punten scoren. Dit zijn dieren die ruim onder het gemiddelde scoren met significante of meerdere tekortkomingen. Het aanhouden van fokdieren uit deze categorie wordt niet aanbevolen.

Werkwijze

Het Holland Dexter stamboek zorgt dat de eigenaar van te keuren dieren kan beschikken over een kopie van de Dexter raskenmerken, de lineaire beschrijving van eigenschappen en het Holland Dexter keuringsformulier. Deze documenten worden, voor zover niet in bezit, verzonden naar de eigenaar voordat de keurmeester op bezoek komt. Op deze wijze heeft de eigenaar alle informatie bij de hand om vragen te stellen en een beter inzicht te krijgen in de scores, keuzes en beslissingen van de keurmeester.

De eigenaar draagt zorg voor eigen gegevens zoals naam van de houder/eigenaar, het adres waar de dieren staan, de naam, registratienummer, datum van geboorte en het aantal lactaties voor elk dier dat moet worden gekeurd. De eigenaar verschaft de keurmeester deze gegevens voorafgaand aan het keuren. Deze gegevens kunnen ook voor de keuring aan het secretariaat van vereniging Holland Dexter worden doorgegeven.

De minimumleeftijd voor de keuring van koeien is 2 jaar en het dier dient tenminste één keer te hebben gekalfd voordat het opgenomen kan worden. Voor stieren dient de leeftijd bij voorkeur minimaal 15 maanden te bedragen. Echter kunnen stieren op jongere leeftijd wel gekeurd worden indien ze voldoende ontwikkeld zijn, dit ter beoordeling aan de keurmeester. Dieren tot en met drie jaar kunnen maximaal 89 punten scoren. Dit maximum is bepaald omdat de dieren op die leeftijd nog niet geheel uitgegroeid kunnen zijn. Nadat het dier 4 jaar is geworden kan een nieuwe beoordeling plaatsvinden met maximale puntentoekenning.

Dieren kunnen opnieuw gekeurd worden naarmate ze ouder en volwassen zijn. De leeftijd van keuring (in jaren + maanden) wordt altijd vermeld. Zo is altijd te zien op welke keuring de keuringsuitslag betrekking heeft.

Dieren die afwijkingen van de rasstandaard vertonen worden niet gekeurd.

Bij de voltooiing van de keuring, geeft de keurmeester de eigenaar een kopie van het ingevulde keuringsformulier (per dier) en gaat het origineel naar het secretariaat van Holland Dexter.

Rasstandaard Dexterrund

Eigenschappen:

De Dexter is een dubbeldoel type met zowel vlees- als melktypische eigenschappen. In de beoordeling dienen beide kwaliteiten te worden meegewogen.

Kleur:

De Dexter is geheel zwart, rood of donkleurig (dun = van licht- tot donkerleverbruin gekleurd). Voor het overige mogen deze kleuren in de beoordeling geen rol spelen. Een witte aftekening leidt niet tot diskwalificatie, mits deze beperkt blijft tot:

- bij stieren: in geringe mate bij de geslachtsorganen en aan de staartpluim
- bij koeien: in geringe mate aan de uier, de onderbuik, de staartpluim en aan de vulva.

Wit voor de navel is ongewenst en wordt bij de beoordelingen op keuringen bestraft.

Type:

Het kortbenige en het langbenige type zijn gelijkwaardig ten opzichte van elkaar en dienen ook zo beoordeeld te worden.

Extremiteit in zowel kort- als langbenigheid is ongewenst.

Kop:

Kort, breed en sierlijk taps toelopend op een brede muil. De onderkaak moet voldoende breed genoeg zijn voor het correct geplaatste gebit, dat goed sluit met de bovenkaak. De ogen dienen helder en opvallend te zijn, met een vriendelijke en rustige uitdrukking.

Nek:

Diep en breed, maar niet te kort en goed aangesloten op de schouders. De kop wordt verheven, boven de ruglijn gedragen.

Horens:

De horens zijn van middelmatige dikte en bij koeien enigszins naar binnen en omhooggebogen. Onthoornde dieren mogen voor dit feit niet worden benadeeld, evenmin dieren die van nature hoornloos zijn. Deze erfelijke hoornloosheid moet echter wel worden vastgelegd.

Romp:

De Dexter dient te beschikken over een best ontwikkelde ruime borstkast, die ruimte geeft aan hart en longen; voorts gewelfde ribben en brede lendenen. De romp moet rond en diep zijn, met een breed kruis, een diepe achterhand en gevulde ronde dij. Verder een rechte vlakke bovenbouw met een goed ingeplante staart. De onderlijn moet recht zijn met veel ruimte tussen zowel voor- als achterbenen. Het beenwerk moet correct zijn, niet naar binnen of naar buiten gedraaid, met een kort pijpbeen en korte, vlakke klauwen. De romplengte, gemeten vanaf de achterkant van de schoft tot het staartstuk mag niet korter zijn dan de schofthoogte.

Koeien:

Bij koeien dient de uier goed en hoog aangehecht te zijn met een goed ontwikkelde vooruier. De spenen van gelijke lengte en middelmatige dikte staan vierkant en loodrecht naar beneden gericht op de uier geplaatst. Alle vier de kwartieren zijn gelijkmatig ontwikkeld.

Stieren:

Bij stieren dienen de gelijkmatig ontwikkelde testikels correct te hangen. Verder dienen zich voor de balzak vier correct geplaatste en ontwikkelde speentjes te bevinden.

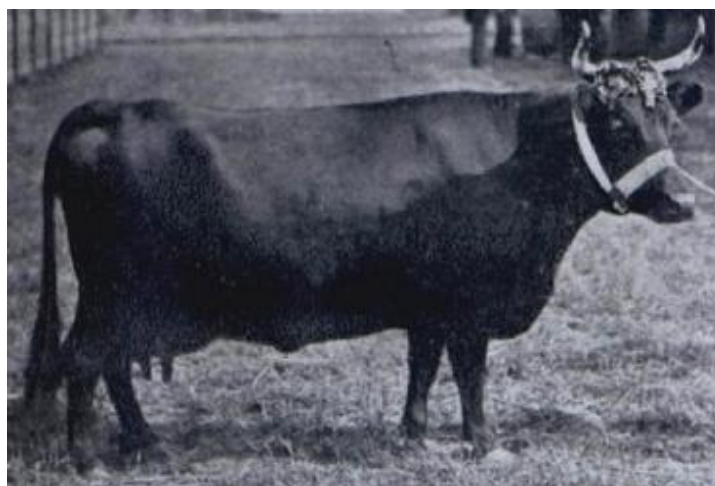
Huid:

Soepel en plooibaar, met kort en glad haar in de zomer en lang en dikker haar in de winter.

Hoogtemaat:

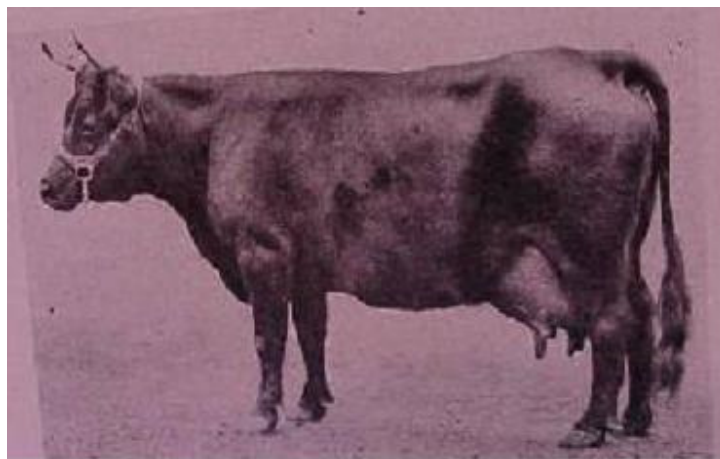
De ideale schofthoogte voor koeien varieert van 96 tot 106 centimeter. Stieren zijn in verhouding tot koeien groter.

**Dexter koeien - voorbeelden van "uitstekend" ras type
(HC - heterozygote dragers van Chondrodysplasia)**

Mr. A. Kindred - Brambledel Herd, Melton Mowbray, Leicester, England – Bijdrage foto van de rode Dexter koe

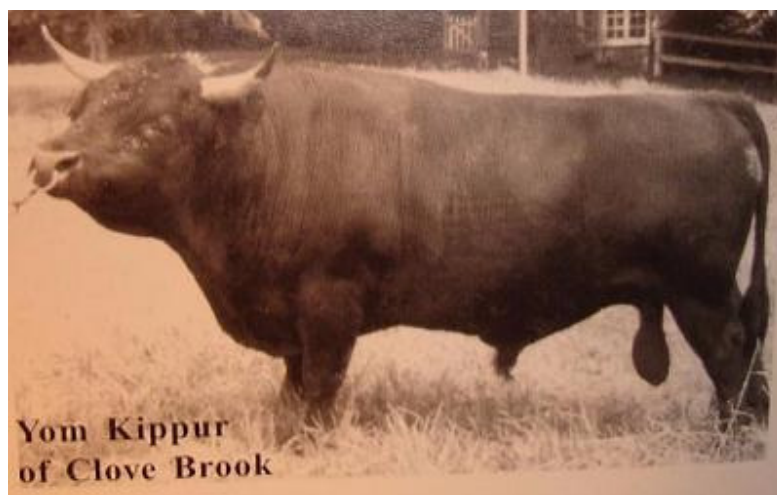
**Dexter koeien - voorbeelden van "uitstekend" ras type
(HN - homozygoot normaal, niet-dragers van Chondrodysplasia)**

Mr. Jeff Chambers - Silver Maple Dexters, Adams, Nebraska, USA – Bijdrage foto van de rode Dexter koe.

Ms. Carol Davidson - Hiyu Herd, Cassidy, British Columbia, Canada – Bijdrage foto van de zwarte Dexter koe.

**Dexter stieren - voorbeelden van "uitstekend" ras type
(HC - heterozygote dragers van Chondrodysplasia)**

Ms. Pamela Malcuit - Morning Star Ranch, Iola, Texas, USA – Bijdrage foto van de zwarte stier.

**Dexter stieren - voorbeelden van "uitstekend" ras type
(HN - homozygoot normaal, niet-dragers van Chondrodysplasia)**

Ms. Shaun Ann Lord - Someday Maybe Farm, Forestville, New York, USA – Bijdrage foto van de zwarte Dexter stier.

Ms. Carol Davidson - Hiyu Herd, Cassidy, British Columbia, Canada – Bijdrage foto van de rode Dexter stier.

Mr. Richard Henry - Haze Farm, Lee's Summit, Missouri, USA – Bijdrage foto dun Dexter stier.

Lineaire beschrijving onderbalk kenmerken

Voor de classificatie van Dexter rundvee worden eerst de belangrijkste eigenschappen beoordeeld. Deze eigenschappen noemen we de onderbalk kenmerken.

Illustraties en de lineaire schaal voor beschrijving van eigenschappen zijn weergegeven op de volgende pagina's. Een lineaire schaal van 1 tot en met 9 wordt gebruikt om de typische biologische bandbreedte aan te geven voor de eigenschappen. De keurmeester constateert en registreert de lineaire score voor elk kenmerk op het keuringsformulier.

Bouw en type

1. Hoogtemaat: Gemeten als hoogte van de schoft, terwijl het dier staat op een harde, vlakke ondergrond in een natuurlijke positie. Gewenste schofthoogte voor Dexter koeien tussen 96 cm. en 106 cm. Stieren zijn in verhouding tot koeien circa 10 cm groter.

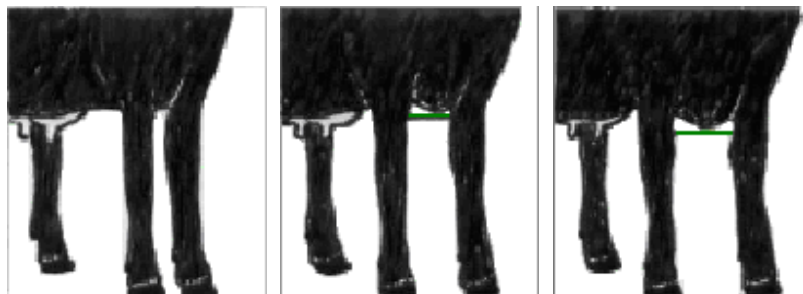
De hoogtemaat wordt op het keuringsformulier in centimeters genoteerd.

schofthoogte (cm):

Koeien	≤94	96	98	100	102	104	106	108	≥110
Stieren	≤104	106	108	110	112	114	116	118	≥120

Ideaal voor ras

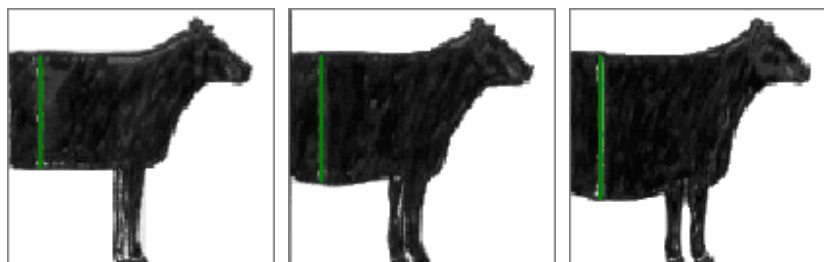
2. Borstbreedte: Gemeten vanaf de binnenkant tussen de bovenkant van de voorbenen. Schaal varieert van smal en zwak (1) tot extreme breedte en sterkte (9).

Lineaire schaal: 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Ideaal voor ras

3. Inhoud: Een maat van de totale inhoud/diepte, voornamelijk op de ribbenkast van het dier in de middensectie. Schaal varieert van zeer weinig inhoud (1) tot zeer veel inhoud (9).

Lineaire Schaal: 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Ideaal voor ras

4. Ruglijn: Een rechte ruglijn heeft de voorkeur. De schaal varieert van week (1) tot opgebogen (9).

Lineaire schaal: week 1 2 3 4 5 6 7 8 9 opgebogen
 Ideaal voor ras

5. Staartaanzet: Ideaal is een staartaanzet die recht loopt met de rug. De schaal varieert van laag ten opzichte van het zitbeen (1) tot hoog ten opzichte van het zitbeen(9).

Lineaire schaal: laag 1 2 3 4 5 6 7 8 9 hoog
 Ideaal voor ras

6. Openheid: De ribben dienen goed gewelfd en wijd uit elkaar te staan. Breedte in de ribbenkast geeft voldoende capaciteit om vitale organen ruimte te geven. Schaal varieert van beknopt (1) tot open (9).

Lineaire schaal: 1 2 3 4 5 6 7 8 9
 Ideaal voor ras

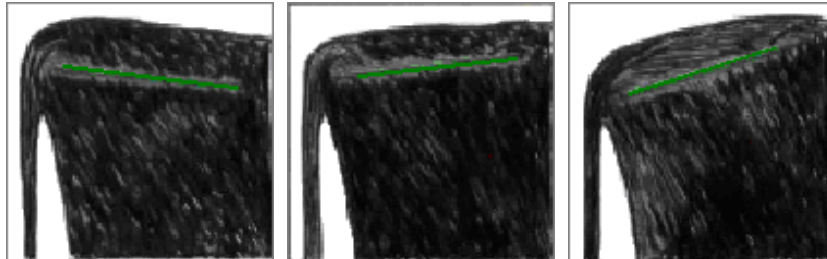
7. Botstructuur: De term "botstructuur" betreft de zwaarte van de botten, het beste te zien aan de omtrek van het onderbeen. Het bot moet voldoende sterk zijn om het lichaam goed te kunnen dragen, maar niet overdreven zwaar of massief. De schaal varieert van fijn (1) tot grof (9).

Lineaire schaal: Fijn 1 2 3 4 5 6 7 8 9 grof
 Ideaal voor ras

8. Bepiering: Gemeten op basis van onderzoek van de lendenen en de achterhand. De lendenen moeten dik en breed zijn; de achterhand diep en afgerond. Schaal varieert van smalle, ondiepe, lichte bepiering (1) tot zeer zware bepiering (9).

Lineaire schaal: licht 1 2 3 4 5 6 7 8 9 zeer zwaar
 Ideaal voor ras

9. Kruisligging (zijaanzicht): Meet de mate van helling van heup- naar zitbeen. Een goede kruisligging wordt geassocieerd met gemakkelijk kalven en verminderde problemen na het afkalven. Voorkeurskruisligging is een lichte daling van heup naar zitbeen (5). De score varieert van een opwaartse helling (1) tot een sterke neerwaartse helling (9). (3 = waterpas)

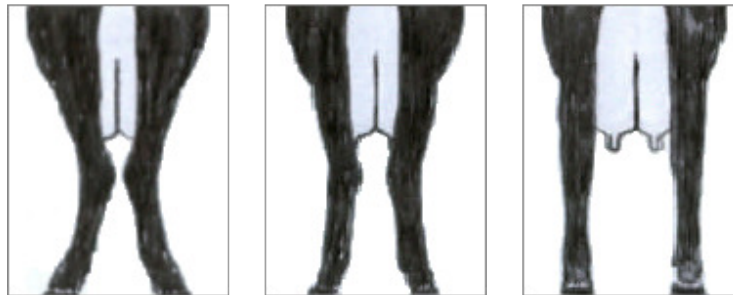
Lineaire schaal: 1 2 3 4 5 6 7 8 9
 Ideaal voor ras

10. Kruisbreedte: Meet de breedte van de heup en het bekken gebied (breedte tussen de zitbeenderen). Schaal varieert van zeer smal (1) tot zeer breed (9).

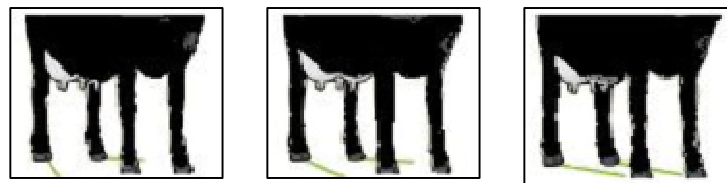
Lineaire schaal: 1 2 3 4 5 6 7 8 9
 Ideaal voor ras

4. Achterbenen - achteraanzicht: De achterbenen dienen recht en parallel van elkaar te staan. De score varieert van ernstig koehakkig (1) tot extreem recht(9).

Lineaire schaal: 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Ideaal voor ras

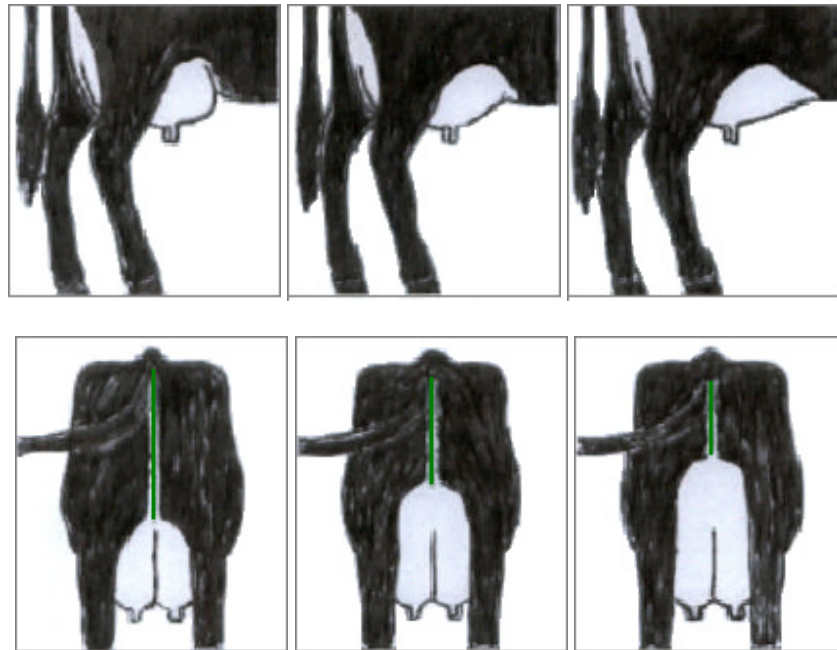
5. Beengebruik: Beschrijft hoe het dier stapt als het loopt. Soepele beweging heeft de voorkeur en de achterhoeven dienen exact in lijn te zijn met de voorhoeven in een gracieuze, regelmatige beweging. Schaal varieert van ruig, schokkerig, onregelmatige bewegen (1) tot zeer soepel in lijn bewegen (9).

Lineaire schaal: 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Ideaal voor ras

Koeien: Uier

1. Uieraanhechting: Uieraanhechting beschrijft de sterkte en strakheid van de bevestiging van het uier aan het lichaam. Schaal varieert van los (1) tot vast (9).

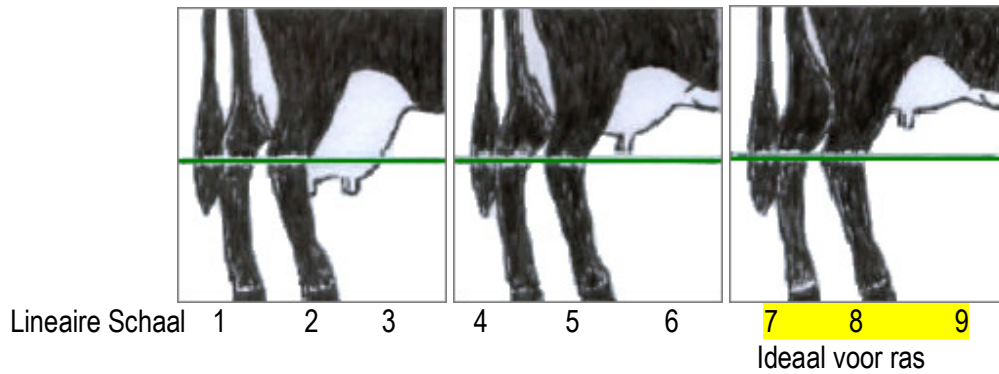
Lineaire schaal: 1 2 3 4 5 6 **7 8 9**
 Ideaal voor ras

2. Ophangband: Beschrijft de sterkte van de pees- en spierbundel die voor de ophanging van de uier zorgt. Schaal varieert van een zwakke, onzichtbare band (1) tot een sterke goed zichtbare band (9).

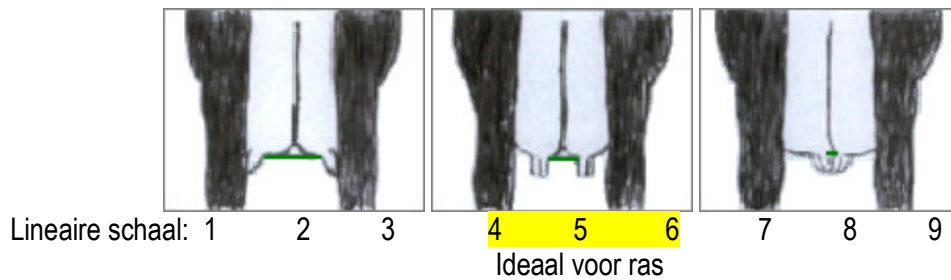

Lineaire Schaal 1 2 3 4 5 6 **7 8 9**
 Ideaal voor ras

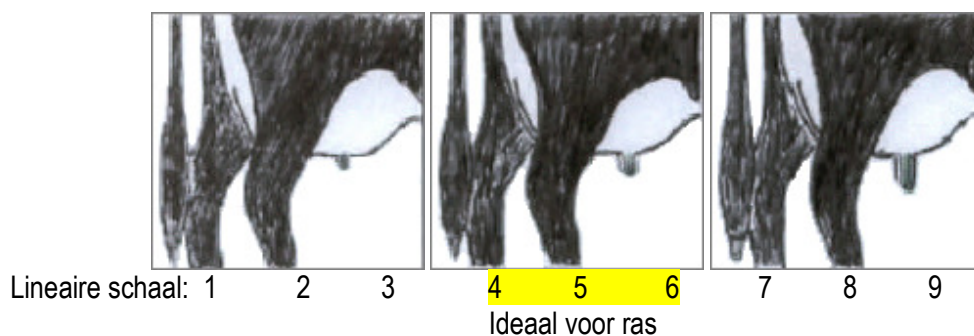
3. Uier Diepte: De afstand tussen het laagste deel van de uier tot het spronggewricht (hak). Schaal varieert van zeer diep / ver beneden de hakken (1) tot zeer ondiep / ruim boven de hakken (9).

4. Speenplaatsing: Beschrijft de plaatsing van het voorste en achterste speenen in verhouding tot het midden van elk kwartier. Lineaire schaal varieert van wijde speenplaatsing (1) tot erg nauwe speenplaatsing(9).

5. Speenlengte Referentie lengte van 5,5 cm. bij lineaire score 5. Lineaire schaal varieert van minder dan 2 cm. (1) tot meer dan 9.5 cm. (9).

6 Weefselkwaliteit: De schaal varieert van veel bindweefsel (1) tot weinig bindweefsel (9)

BEENWERK

De onderbalk kenmerken in deze categorie zijn voorbenen-vooraanzicht, klauwhoek-zijaanzicht, achterbenen-zijaanzicht, achterbenen-achteraanzicht en het beengebruik.

Er moet voldoende ruimte zijn tussen zowel de voor- als achterbenen. De benen moeten van matige lengte zijn, in verhouding tot de lichaamsomvang, vierkant geplaatst onder het lichaam, ver uit elkaar en loodrecht onder het lichaam gezien vanuit de achterzijde. Zowel de stand van de voorbenen als de achterbenen dient goed te zijn. Het beenwerk moet droog zijn. De klauwhoek moet circa 45 graden zijn. Het gewicht van het dier moet goed verdeeld worden over de binnen- en buitenklauw. Bij het lopen mogen de benen niet om beurt ofwel naar buiten of naar binnen draaien. De achterbenen van het dier dienen in lijn te zijn met de voorbenen als het dier loopt.

UIER (koe)

De eigenschappen in deze categorie zijn uieraanhechting, ophangband, de uierdiepte, speenplaatsing en speenlengte en weefselkwaliteit. De uier dient goed te zijn aangehecht met een hoge en brede ophangband. De onderkant van de uier dient zich boven de hakken te bevinden. De vier spenen moeten van middelgrote gelijke lengte zijn en op goede afstand van elkaar op de uier geplaatst. Alle vier kwartieren dienen van gelijke omvang te zijn. De uier bevat weinig bindweefsel.

GESLACHTSORGANEN (stier)

Geconstateerde afwijkingen worden vermeld. Er wordt geen puntenscore toegekend aan dit onderdeel.

ALGEMEEN VOORKOMEN (AV)

Het Algemeen Voorkomen wordt berekend aan de hand van de bovenstaande bovenbalkkenmerken met behulp van de in de inleiding vermelde weging. De keurmeester mag het berekende gemiddelde met maximum 2 punten omhoog of omlaag aanpassen. Dit kan op basis van de volgende argumenten:

Verhoudingen binnen de afzonderlijke bovenbalk kenmerken. De combinatie van bovenbalkkenmerken kan zo evenredig zijn dat aanpassing naar boven kan plaatsvinden. Anderzijds kan een kenmerk grote afbreuk doen aan de totaalindruk van het dier, zodanig dat er een afwaardering van het AV kan plaatsvinden.

De vacht moet éénkleurig zwart, rood of dun zijn. Een kleine hoeveelheid wit op de voortplantingsorganen, de uier en/of onderbuik (bij koeien) is toegestaan. Een paar witte haren op de staartpluim zijn ook toegestaan. De huid moet los en plooibaar zijn. Het haar moet kort en strak zijn in de zomer, langer en dikker in de winter.

Het ideale dier heeft een rustig, volzaam, aangenaam temperament en een intelligente, nieuwsgierige aanwezigheid.